

Ο ρόλος της οικογένειας στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών

Συμβουλευόντας το μέλλον
Υπηρεσία Συμβουλευτικής
και Επαγγελματικής Αγωγής

Εποπτεία:

Λένα Νικολάου

Επιθεωρήτρια

Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Ετοιμασία κειμένων:

Στάλω Παπαγεωργίου Αυξεντίου

Καθηγήτρια ΣΕΑ

Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Συνεργάστηκαν:

Ειρήνη Μουχταρούδη

Μαρία Μαρκίδου

Καθηγήτριες ΣΕΑ

Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Συντονισμός έκδοσης και γλωσσική επιμέλεια:

Σάννου Παπαδημητρίου Τόφα

Λειτουργός Τύπου και Πληροφοριών

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Σχεδιασμός: **Λίνα Μ**

Ο ρόλος της οικογένειας
στις εκπαιδευτικές
και επαγγελματικές επιλογές
των μαθητών

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζω την καινούρια έκδοση του βιβλιαρίου «Ο ρόλος της οικογένειας στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών». Το βιβλιάριο στοχεύει στη διαμόρφωση μιας κατάλληλης πρακτικής μεθόδου, που μπορεί να αξιοποιηθεί από τους γονείς για την ενίσχυση των παιδιών στη διερεύνηση των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών τους επιλογών. Η εμπλοκή των γονέων στη διαμόρφωση έγκυρων επιλογών από τα παιδιά, ιδιαίτερα στην εποχή μας, είναι καθοριστική.

Το βιβλιάριο αυτό απευθύνεται στους γονείς των μαθητών της Γ' Γυμνασίου, καθώς η ηλικία αυτή είναι η πιο σημαντική για την εκπαιδευτική πορεία και τις επαγγελματικές επιλογές, αλλά και στους γονείς μεγαλύτερων μαθητών. Αναφέρεται στις προσεγγίσεις με τις οποίες οι γονείς μπορούν να συμβάλουν θετικά στην υλοποίηση των στόχων των παιδιών τους, στη διαδικασία ανάπτυξης και ωρίμανσης της προσωπικότητας των παιδιών, στους παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές τους, καθώς και στις δυνατότητες ενημέρωσης που υπάρχουν σχετικά με την αγορά εργασίας.

Η συνεργασία της οικογένειας με το σχολείο και κυρίως με τους Καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος στη διαδικασία λήψης των σωστών αποφάσεων. Όταν η συνεργασία γίνεται μέσα στο σωστό πλαίσιο, ενισχύει θετικά τον μαθητή και βοηθά στη διαμόρφωσή του σε ένα κριτικά σκεπτόμενο και υπεύθυνο άτομο.

Ευελπιστώ ότι το βιβλιάριο αυτό θα συμβάλει αποτελεσματικά στη διαδικασία διερεύνησης των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών επιλογών των μαθητών, και στη λήψη της καλύτερης δυνατής απόφασης για τη μελλοντική τους σταδιοδρομία.

Κώστας Καδής

Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού

«Διάλεξε ένα επάγγελμα που αγαπάς και δεν θα αισθάνεσαι ποτέ την υποχρέωση να εργαστείς ούτε μια μέρα στη ζωή σου» (Κινέζικο γνωμικό)

Η επιλογή εκπαιδευτικής και κατ' επέκταση επαγγελματικής κατεύθυνσης είναι μια από τις πρώτες και, ίσως, πιο σημαντικές επιλογές που αναμένεται να κάνουν οι μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Isaacson & Brown, 1993' Levinson et al, 1998' Super et al, 1996). Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού μας συστήματος, οι μαθητές καλούνται να κάνουν τέτοιες επιλογές σε ηλικία κατά την οποία είναι σε εξέλιξη η διαμόρφωση και ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους: στο Γυμνάσιο καλούνται να αποφασίσουν εάν θα συνεχίσουν ή όχι τη φοίτησή τους στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, το είδος του εκπαιδευτικού ιδρύματος στο οποίο θα φοιτήσουν (Λύκειο ή Τεχνική Σχολή), όπως επίσης και την Ομάδα Μαθημάτων Προσανατολισμού την οποία θα παρακολουθήσουν στο Λύκειο ή την Κατεύθυνση, τον Κλάδο και την Ειδικότητα που θα παρακολουθήσουν στην Τεχνική Σχολή. Οι μαθητές του Λυκείου τελειώνοντας την Α' τάξη πρέπει να επιλέξουν κατεύθυνση μαθημάτων, η οποία οδηγεί σε συγκεκριμένες σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επομένως, οι μαθητές πρέπει να λάβουν αποφάσεις οι οποίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την επαγγελματική τους εξέλιξη στην ηλικία των 15-16 ετών, αποφάσεις οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται με σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Λόγω της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας και της παγκόσμιας οικονομίας, η εκπαιδευτική και επαγγελματική καθοδήγηση των νέων είναι αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε, προκειμένου να διερευνήσουν τις δυνατότητες σταδιοδρομίας και να πάρουν σημαντικές αποφάσεις.

Οι γονείς έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των παιδιών τους. Μελέτες έχουν δείξει ότι η γονική συμμετοχή στη διαδικασία της επαγγελματικής καθοδήγησης, ειδικά στα εφηβικά χρόνια ενός παιδιού, είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που επηρεάζει τις αντιλήψεις του για τον κόσμο της εργασίας.

Απαιτείται λοιπόν οι γονείς να δώσουν στα παιδιά τους την υποστήριξη και ενθάρρυνση που χρειάζονται ώστε αυτά να εξερευνήσουν τις επιλογές που είναι διαθέσιμες και να πάρουν τις καλύτερες για τη σταδιοδρομία τους αποφάσεις, και όχι να τους επιβάλουν επιλογές για να πραγματοποιήσουν τα δικά τους ανεκπλήρωτα όνειρα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διαδικασία για τη λήψη τέτοιων αποφάσεων είναι επίπονη και πολύπλοκη εσείς οι γονείς:

- Αρχίστε τη συζήτηση για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των παιδιών σας όσο το δυνατό νωρίτερα ώστε τα παιδιά να βιώσουν λιγότερο άγχος.
- Παραμείνετε θετικοί! Μην ξεχνάτε ότι η λήψη τέτοιων αποφάσεων μπορεί να είναι αγχώδης για ένα νεαρό άτομο.
- Η γνώση είναι δύναμη, ενθαρρυνετέ τα να πάρουν όσες περισσότερες πληροφορίες μπορούν και να εκμεταλλευθούν τις διάφορες ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν μπροστά τους.
- Μην λέτε «όχι» στις ιδέες και τα όνειρα που μπορεί να έχουν για τη μελλοντική τους σταδιοδρομία αφού κάτι τέτοιο μπορεί να τους απογοητεύσει και να τους αποτρέψει από το να συνεχίσουν τη διερεύνηση.
- Βοηθήστε τα να αντιληφθούν τις επιπτώσεις και τις συνέπειες των επιλογών τους και να μάθουν να τις διαχειρίζονται ώριμα και υπεύθυνα.

Στηρίξτε το παιδί σας αναλαμβάνοντας τον ρόλο Καθοδηγητή Καριέρας (Career Coach).

Στον ρόλο του καθοδηγητή ο γονιός είναι σύμμαχος με το παιδί και υποστηρικτής του. Το βοηθά να πάρει σωστές αποφάσεις ώστε να μπορέσει να υλοποιήσει τις ιδέες και τους στόχους του.

Συγκεκριμένα στον ρόλο του καθοδηγητή (coach) οι γονείς:

- Βοηθούν το παιδί να διερευνήσει τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τα ταλέντα και τις δεξιότητές του,
- Βοηθούν το παιδί να θέσει υψηλούς αλλά επιτεύξιμους στόχους,
- αναγνωρίζουν και επιβραβεύουν το παιδί για τις προσπάθειες και τις επιτυχίες του,
- στηρίζουν το παιδί στις όποιες αποφάσεις πάρει σε σχέση με την καριέρα του,
- διερευνούν το θέμα της επαγγελματικής καριέρας του παιδιού τους σφαιρικά και αποκτούν τις κατάλληλες γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να το βοηθήσουν να κάνει τις σωστές επιλογές,
- φέρνουν το παιδί σε επαφή με άτομα και πηγές πληροφόρησης που θα το βοηθήσουν στη λήψη ορθών αποφάσεων,
- ενθαρρύνουν το παιδί τους να «δοκιμάσει» επαγγέλματα που πιθανόν να το ενδιαφέρουν ως εθελοντής,
- εξερευνούν μαζί με το παιδί τους διάφορες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Σημαντικά οφέλη

Η συζήτηση για θέματα σταδιοδρομίας με το παιδί σας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη στάση του απέναντι στο σχολείο και τις επιδόσεις του. Σχεδιάζοντας με το παιδί σας τα βήματα της σταδιοδρομίας του θα βοηθηθεί να αντιληφθεί τη σημασία της εκπαίδευσης στους μελλοντικούς του στόχους και θα του δοθούν τα κίνητρα για να συνεχίσει να εργάζεται με περισσότερο ζήλο.

Ως καθοδηγητές...

- Οι γονείς λένε τη γνώμη τους αλλά ΔΕΝ επιβάλλουν την άποψη τους
- Ακούν τα θέλω και τα πιστεύω του παιδιού τους, αφού οι δικές τους απόψεις και εμπειρίες δεν ισχύουν κατ' ανάγκη και για τα παιδιά τους

Οι πληροφορίες που δίνονται στη συνέχεια θα σας βοηθήσουν να είστε καλός Καθοδηγητής Καριέρας (Career Coach)

Ενημερωθείτε για τον κόσμο εργασίας!

- Για να μπορέσετε να συμβουλευσετε σωστά τα παιδιά σας, καλό θα είναι να κάνετε την έρευνα σας και να είστε συνεχώς ενήμεροι για τα επαγγέλματα στον σημερινό κόσμο της εργασίας. Αυτό μπορεί εύκολα να γίνει, παρακολουθώντας τον ημερήσιο Τύπο ή σερφάροντας στο διαδίκτυο.
- Ανακαλύψτε επαγγέλματα τα οποία πιθανόν να μην είχατε υπόψη σας ή επαγγέλματα που θα έχουν μελλοντικά ζήτηση.
- Απλά, να θυμάστε ότι οι νέοι σήμερα μεγαλώνουν χρησιμοποιώντας την τεχνολογία και παρόλο που οι επιλογές που έχουν στη διάθεσή τους έχουν αυξηθεί σημαντικά, έχει αυξηθεί και ο όγκος των πληροφοριών που πρέπει να αξιολογήσουν. Δείξτε κατανόηση βοηθώντας τους να τις αξιολογήσουν σωστά.

Μιλήστε με τον έφηβό σας

- Είναι σημαντικό να συζητάτε με τα παιδιά σας για τις διάφορες επιλογές επαγγελμάτων, καριέρας, καθώς επίσης και τις ανησυχίες τους.
- Εκμεταλλευθείτε επίσης τον χρόνο που περνάτε μαζί τους, πχ. στο αυτοκίνητο, για να κουβεντιάσετε για τα ενδιαφέροντα και τις δραστηριότητές τους.
- Συζητήστε μαζί τους για άρθρα που έχετε διαβάσει σχετικά με επαγγέλματα που πιθανόν να τους ενδιαφέρουν.

Γίνετε σωστά πρότυπα

Ένας τρόπος να στηρίξετε το παιδί σας είναι να του προσφέρετε τις δικές σας εμπειρίες:

- μοιραστείτε μαζί του τις θετικές εμπειρίες που είχατε στον δικό σας επαγγελματικό χώρο, μεταφέροντάς του το μήνυμα ότι η εργασία μπορεί να είναι ουσιαστική και ευχάριστη ταυτόχρονα,
- δώστε στο παιδί σας να αντιληφθεί ότι η ζωή είναι συνδυασμός σκληρής δουλειάς και διασκέδασης,
- δείξτε του ότι αποδέχεστε αλλαγές και καινούριες εμπειρίες που προκύπτουν στη ζωή σας, αποδεικνύοντάς του ότι η διά βίου μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων είναι σημαντική,
- εξηγήστε του ότι είναι αποδεκτό να κάνει λάθος στην εργασία και στην προσωπική του ζωή. Μοιραστείτε μαζί του δικά σας λάθη και το πώς σας έχουν βοηθήσει να ωριμάσετε και να αναπτυχθείτε.

Εάν χρειαστεί ζητήστε βοήθεια

Η προσπάθεια να καθοδηγήσετε σωστά το παιδί σας μπορεί να αποδειχθεί περίπλοκη και γεμάτη προκλήσεις. Πολύ γρήγορα θα διαπιστώσετε την ανάγκη να βρείτε άτομα-συμμαχούς που θα σας βοηθήσουν να αντιληφθείτε τις δυνατότητες του παιδιού σας, στην αναζήτηση πληροφοριών για επαγγέλματα και τις προοπτικές τους για σπουδές και ευκαιρίες εκπαίδευσης.

Σύμμαχοι οι οποίοι έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη ζωή των παιδιών σας είναι οι καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, άλλοι εκπαιδευτικοί, οικογενειακοί φίλοι, και μέλη της οικογένειας.

Τι είναι ο Σχεδιασμός Καριέρας και πώς μπορώ να βοηθήσω το παιδί μου

Ο Σχεδιασμός Καριέρας είναι μια δυναμική διαδικασία η οποία επαναλαμβάνεται αρκετές φορές στη ζωή ενός ατόμου. Μπορεί ο σχεδιασμός να αποδειχθεί περίπλοκος και να φοβίσει τόσο τους γονείς όσο και τους εφήβους. Να θυμάστε, όμως, ότι ο Σχεδιασμός Καριέρας είναι ένα ταξίδι που κατά τη διάρκειά του το παιδί σας θα μαθαίνει συνεχώς καινούρια πράγματα, θα ωριμάζει και θα αλλάζει με κάθε νέα εμπειρία που ζει, ενώ παράλληλα θα επωφελείται από καινούριες γνωριμίες και διασυνδέσεις που θα βρίσκονται στον δρόμο του.

Ακολουθώντας τα βήματα για τον σχεδιασμό καριέρας

Όταν πρόκειται να βοηθήσετε τον έφηβό σας με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές του επιλογές, φανταστείτε ότι σχεδιάζετε ένα ταξίδι! Όπως λοιπόν στην περίπτωση ενός ταξιδιού, έτσι και στον Σχεδιασμό Καριέρας χρειάζεται να ακολουθήσετε κάποια βήματα.

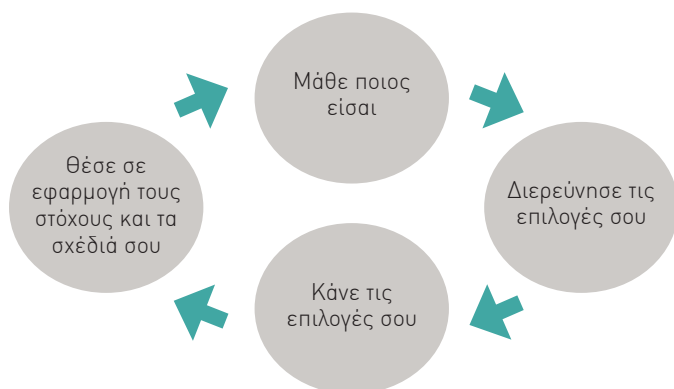
Δείτε το πιο κάτω σχεδιάγραμμα και υποδείξτε στο παιδί σας τα εξής βήματα:

ΜΑΘΕ ΠΟΙΟΣ ΕΙΣΑΙ, ανακάλυψε την προσωπικότητά σου, τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις και τις ικανότητές σου.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΕ ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΟΥ, βρες ποιες σπουδές και επαγγέλματα σου ταιριάζουν.

ΚΑΝΕ ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΟΥ, καθόρισε τι είναι σημαντικό για σένα, τι θέλεις στη ζωή σου, θέσε στόχους και σχεδίασε πώς θα τους πετύχεις.

ΘΕΣΕ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΟΥ, προσδιόρισε τι απαιτείται για να πετύχεις στην καριέρα που έχεις επιλέξει.

Να θυμάστε...

Κάθε ταξίδι μπορεί να έχει και απρόσμενες ανατροπές. Έτσι, ενώ το παιδί σας κάνει τις επιλογές του, τυχαία γεγονότα μπορεί να του ανατρέψουν τα σχέδιά του. Βοηθήστε τα παιδιά σας να είναι προετοιμασμένα για ό,τι καλό αλλά και για οποιαδήποτε δυσκολία μπορεί να προκύψει, έχοντας πάντα και εναλλακτικές λύσεις στα σχέδιά τους.

Ως γονιός έχετε τον ρόλο του καθοδηγητή του παιδιού σας, ακολουθώντας τα τέσσερα πιο κάτω βήματα.

ΒΗΜΑ 1° ΜΑΘΕ ΠΟΙΟΣ ΕΙΣΑΙ

Ως πρώτο βήμα στον σχεδιασμό της σταδιοδρομίας του, ο έφηβος πρέπει να ανακαλύψει τον εαυτό του. Δηλαδή να συνειδητοποιήσει και να αντιληφθεί τους προσωπικούς του στόχους, τα ιδιαίτερα γνώρισματα και χαρακτηριστικά του, τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες του, τις επαγγελματικές του δυνατότητες, τις συναισθηματικές και πνευματικές του ανάγκες καθώς και τις κοινωνικές απαιτήσεις που συνάδουν με τον τρόπο ζωής που θέλει να ακολουθήσει. Η αυτογνωσία αποτρέπει τον μαθητή από το να πέσει στην παγίδα να εθελουφλεί επιλέγοντας δρόμους που είναι αποδεκτοί από τον κοινωνικό περίγυρο αλλά ασύμβατοι με τον χαρακτήρα του και άσχετοι με τα προσωπικά του «θέλω». Οι σχολικές επιδόσεις ενός μαθητή τόσο στα επιμέρους μαθήματα αλλά και η γενική επίδοσή του στο σχολείο θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρώτο κριτήριο για το είδος και το επίπεδο σπουδών και κατά συνέπεια για το επάγγελμα που θα επιλέξει.

Μια μέθοδος για τον μαθητή να συλλέξει πληροφορίες για τον εαυτό του είναι η χορήγηση και η ερμηνεία ενός ψυχομετρικού εργαλείου και η συμβουλευτική συνέντευξη με τον καθηγητή ΣΕΑ του σχολείου του.

Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς

Εσείς οι γονείς γνωρίζετε το παιδί σας καλύτερα από οποιονδήποτε άλλον. Κατά τη διάρκεια του χρόνου που περνάτε μαζί του:

Μάθετε στο παιδί σας να κάνει όνειρα

Είναι ευχάριστο και διασκεδαστικό! Τα όνειρα του παιδιού σας αποτελούν τις πρώτες του επιλογές καριέρας και θεωρήστε τα ως την αρχή μιας συζήτησης για το μέλλον του.

- Ξεκινήστε με το πώς εσείς ονειρεύεστε να εξελιχθεί στη ζωή του και συζητήστε τα σημεία στα οποία συμφωνείτε ή διαφωνείτε.
- Ζητήστε του να οραματιστεί το μέλλον του και να συνδέσει τα θέλω του με κάποια συγκεκριμένα επαγγέλματα.
- Βοηθήστε το να συνδέσει τα όνειρά του με τις αξίες και τις πεποιθήσεις του. Εάν σας πει ότι θα ήθελε απλά να είναι ευτυχισμένο ρωτήστε το τι είναι αυτό που θα το έκανε ευτυχισμένο και χαρούμενο και γιατί.
- Υποδείξτε του ότι η κατάλληλη εκπαίδευση ή κατάρτιση θα το βοηθήσει να πραγματοποιήσει τα όνειρά του. Στόχος της πιο πάνω διαδικασίας είναι να προσανατολιστεί ως προς το ποια συγκεκριμένα επαγγέλματα μπορούν να κάνουν τα όνειρά του πραγματικότητα και το είδος της εκπαίδευσης που απαιτείται για την άσκηση αυτών των επαγγελμάτων.
- Τέλος, απολαύστε τις στιγμές αυτές που μοιράζεστε με το παιδί σας. Επιβεβαιώστε το ότι θα κάνετε ό,τι είναι δυνατόν για να το βοηθήσετε να κάνει τα όνειρά του πραγματικότητα.

Τα όνειρα οδηγούν σε μονοπάτια αναζήτησης δυνατοτήτων και αποτελούν το πρώτο βήμα στην επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αφυπνίστε τα ενδιαφέροντά του

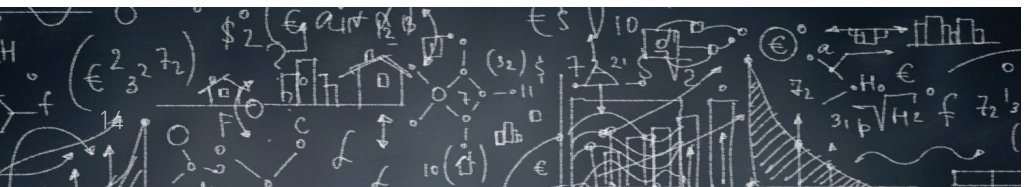
- Ζητήστε από το παιδί σας να ετοιμάσει κατάλογο με τα ενδιαφέροντά του και προσθέστε αυτά που ενδεχομένως να έχει παραλείψει.
- Σκεφθείτε καινούρια πράγματα που μπορεί να το ενδιαφέρουν και συνδέστε τα με τα επαγγέλματα τα οποία του ταιριάζουν.

Αξιολογήστε την προσωπικότητα του παιδιού σας

Η προσωπικότητα καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το είδος του επαγγέλματος που ευχαριστεί και ταιριάζει στον καθένα καθώς επίσης και τον βαθμό επιτυχίας του σε αυτό. Είναι σημαντικό οι νέοι να επιλέξουν σταδιοδρομίες που να ταιριάζουν με την προσωπικότητά τους: τις αξίες, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα, τα talέντα και τις δεξιότητες, τις προτιμήσεις, τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τις συμπεριφορές τους.

Τα εργασιακά κίνητρα και οι αξίες είναι παράγοντες που προσδιορίζουν και καθορίζουν τις επαγγελματικές επιλογές του ατόμου. Κάθε άτομο χαρακτηρίζεται από εκείνα που ταιριάζουν με την προσωπικότητά του αλλά και που ανταποκρίνονται στους στόχους και στις επιδιώξεις που έχει θέσει στη ζωή του. Εργασιακά κίνητρα είναι οι οικονομικές απολαβές, η σταθερότητα που προσφέρει ένα επάγγελμα, η άσκηση επιρροής ή η προσωπική προβολή του ατόμου μέσω της εργασίας και η ανέλιξη του σε υψηλότερες θέσεις. Παράμετροι όπως η εξασφάλιση κύρους και κοινωνικής αποδοχής, η καταξίωση καθώς και η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο πιθανόν να ληφθούν υπόψη για την απασχόληση σε κάποια εργασιακή θέση.

Η χορήγηση ενός ψυχομετρικού εργαλείου θα ενισχύσει το παιδί στη διερεύνηση της προσωπικότητάς του.

ΒΗΜΑ 2°

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΕ ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΟΥ

Αφού το παιδί συνειδητοποιήσει τις ιδιαιτερότητες της προσωπικότητάς του, τις ικανότητες και τις δυνατότητές του, οφείλει να διερευνήσει μέσα από έγκυρες πηγές πληροφόρησης τον κόσμο της εργασίας. Το παιδί θα πρέπει να αποκτήσει μια εις βάθος κατανόηση των πραγμάτων γύρω από ένα επάγγελμα, πριν αποφασίσει σχετικά με τη σταδιοδρομία του.

Είναι λοιπόν σημαντικό να γνωρίζει:

- το είδος της εργασίας και τα καθήκοντα εκείνου που ασκεί το συγκεκριμένο επάγγελμα,
- τις απολαβές που αποφέρει το επάγγελμα που το ενδιαφέρει, και κατά πόσο αυτές θα μπορούν να υποστηρίξουν τον τρόπο ζωής που θέλει να έχει,
- τις συνθήκες και το περιβάλλον εργασίας,
- τις προοπτικές απασχόλησης, όπου είναι εφικτό και, τέλος,
- τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προσόντα που απαιτούνται για την άσκηση του επαγγέλματος.

Η διερεύνηση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας είναι κρίσιμη αφού δίνει στο παιδί την ευκαιρία να κατανοήσει πραγματικά όλα τα κριτήρια/δεδομένα που πρέπει να λάβει υπόψη του για να μπορέσει να έχει μια πετυχημένη σταδιοδρομία.

Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς:

- Διερευνήστε το θέμα της επαγγελματικής σταδιοδρομίας του παιδιού σας αποκτώντας τις κατάλληλες γνώσεις για να μπορέσετε να το βοηθήσετε.
- Βοηθήστε το παιδί σας να διερευνήσει και να μαζέψει πληροφορίες για τα επαγγέλματα που πιθανόν να το ενδιαφέρουν και τα οποία θα ικανοποιούν τα κριτήρια που έχουν αναφερθεί πιο πάνω. Τέτοιες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε σε οδηγούς επαγγελμάτων, στο διαδίκτυο, στο Γραφείο Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής του σχολείου, κ.ά.
- Δώστε την ευκαιρία στο παιδί σας να επισκεφθεί χώρους εργασίας και να συνομιλήσει με επαγγελματίες. Μέσα από αυτές τις εμπειρίες μπορεί το παιδί σας να απομυθοποιήσει κάποια κοινωνικά προβεβλημένα επαγγέλματα και να συνειδητοποιήσει ότι πιθανόν να μην ταιριάζουν στην προσωπικότητά του.

- Επιτρέψετε και προτρέψετε την επαγγελματική απασχόληση των παιδιών κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών ώστε να έχουν την ευκαιρία να βιώσουν τον κόσμο της εργασίας και να συνειδητοποιήσουν τις βασικές επαγγελματικές αρχές, όπως συνέπεια, υπευθυνότητα, πρωτοβουλία, συνεργασία. Εάν χρειαστεί, διερευνήστε με τη βοήθεια των Καθηγητών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής καθώς και μέσα από τη χορήγηση διαφόρων ψυχομετρικών εργαλείων το επάγγελμα που ταιριάζει στο παιδί σας.
- Συνδέστε τα επαγγέλματα που το ενδιαφέρουν με τα απαραίτητα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προσόντα που πρέπει να κατέχει και βοηθήστε το να απαντήσει ερωτήματα όπως τα πιο κάτω:
 - Ποιον κλάδο σπουδών πρέπει να επιλέξω για το συγκεκριμένο επάγγελμα;
 - Ποια μαθήματα θα πρέπει να επιλέξω στο σχολείο;
 - Ποια είναι η διάρκεια των σπουδών που απαιτείται για να αποκτήσω τα προσόντα άσκησης του επαγγέλματος;
 - Ποιες επιπρόσθετες σπουδές ή επαγγελματικά προσόντα απαιτούνται;

ΠΡΟΣΞΕΙΤΕ

Όταν το παιδί σας καταλήξει σε συγκεκριμένες επιλογές τότε είναι η στιγμή να σκεφθείτε αντικειμενικά τα ταλέντα, τις δεξιότητες και τα κίνητρά του και να συζητήσετε με ειλικρίνεια κατά πόσον οι προσδοκίες του είναι ρεαλιστικές, δηλαδή εάν θα μπορέσει να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις που χρειάζονται για να φτάσει στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Και να θυμάστε..

Η διαδικασία της αυτογνωσίας και της διερεύνησης της σταδιοδρομίας είναι μια συνεχιζόμενη πορεία στη ζωή του ατόμου. Η μετάβαση από το Γυμνάσιο στο Λύκειο σηματοδοτεί απλά την αρχή αυτής της πορείας.

Ερωτήσεις που ένας έφηβος μπορεί να υποβάλει σε έναν επαγγελματία για το επάγγελμά του:

- Τι σας ώθησε να επιλέξετε το επάγγελμα αυτό;
- Ποιες σπουδές έχετε κάνει και ποια επιπρόσθετη εκπαίδευση χρειάζεται για την άσκηση του επαγγέλματός σας;
- Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του επαγγέλματός σας;
- Ποιες είναι οι συνθήκες εργασίας;
- Ποια θεωρείτε ότι είναι τα θετικά και ποια τα αρνητικά στοιχεία του επαγγέλματός σας;
- Πόσο ικανοποιητικές είναι οι απολαβές σας;
- Ποιες δεξιότητες και ποια προσόντα χρειάζονται για να πετύχει κάποιος στο συγκεκριμένο επάγγελμα;
- Ποια άλλα επαγγέλματα έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά με το δικό σας;

ΒΗΜΑ 3°

ΚΑΝΕ ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΟΥ

Έχοντας επίγνωση του εαυτού του και μετά από αρκετή διερεύνηση, το παιδί σας έχει στα χέρια του αρκετές πληροφορίες που το καθιστούν ικανό να κατατάξει τις επαγγελματικές του επιλογές σύμφωνα με τους προσωπικούς του στόχους, προσδοκίες, αξίες και ανάγκες. Είναι έτοιμο να δημιουργήσει το δικό του όραμα για το μέλλον, να προσδιορίσει τους στόχους του και να σκεφθεί τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για να τους υλοποιήσει.

Δεν υπάρχει μαγικός τύπος που δίνει τις σωστές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές σε ένα παιδί. Υπάρχει όμως μια σχέση που βοηθά στη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων:

αυτογνωσία + διερεύνηση σταδιοδρομίας = επίγνωση των κατάλληλων επιλογών

Σε αυτό το στάδιο δεν είναι υποχρεωτικό το παιδί να επιλέξει ένα συγκεκριμένο επάγγελμα αλλά να στοχεύσει σε έναν γενικό επαγγελματικό προσανατολισμό.

Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς

- Εξετάστε τις πληροφορίες που έχετε μαζέψει με το παιδί σας για διάφορα επαγγέλματα και συζητήστε μαζί του τον βαθμό στον οποίο ταιριάζουν με τους στόχους που έχει θέσει για το μέλλον.
- Ενθαρρύνετε το παιδί σας να δημιουργήσει κατάλογο με τα υπέρ και τα κατά για τα πέντε επαγγέλματα που έχει ξεχωρίσει.
- Συζητήστε με το παιδί σας σε κλίμα αλληλοκατανόησης και αλληλοσεβασμού.
- Ακούστε τα θέλω και τα πιστεύω του παιδιού σας. Οι δικές σας απόψεις και εμπειρίες δεν ισχύουν κατ' ανάγκη για το παιδί σας.
- Εκφράστε τη γνώμη σας αλλά και την εμπιστοσύνη σας στην ικανότητα του παιδιού σας να κάνει επιλογές που του ταιριάζουν. Εάν το παιδί επιλέξει με ελεύθερη βούληση και ενθουσιασμό τις σπουδές που ταιριάζουν στην προσωπικότητα, τις αξίες και τα ενδιαφέροντά του αυξάνονται οι πιθανότητες να επιτύχει στις σπουδές του.
- Αναγνωρίστε τους φόβους του και υπενθυμίστε του ότι μπορεί να κάνει αλλαγές στις αποφάσεις που θα λάβει.

ΒΗΜΑ 4^ο

ΘΕΣΕ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΣΟΥ

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, οι εκπαιδευτικές κατευθύνσεις, το επίπεδο σπουδών, το σύστημα εξετάσεων για εισδοχή στις Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές της Κύπρου και της Ελλάδας, οι σπουδές σε ανώτατες σχολές του εξωτερικού (εκτός της Ελλάδας) και τα κριτήρια εισδοχής σε αυτές, σε συνδυασμό με τις μαθητικές επιδόσεις, έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα στις επιλογές σπουδών και κατ' επέκταση στην επαγγελματική σταδιοδρομία ενός ατόμου.

Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι γονείς

- Προσδιορίστε με το παιδί σας την εκπαίδευση και την κατάρτιση που χρειάζεται για να μπορέσει να επιτύχει στην καριέρα που έχει επιλέξει.
- Θέστε στόχους και χρονοδιαγράμματα για την ολοκλήρωση εξετάσεων, απόκτηση προσόντων και δεξιοτήτων που απαιτούνται.
- Στηρίξτε το παιδί σας όταν στην πορεία συναντήσει εμπόδια. Η έλλειψη εμπειριών στη ζωή πιθανόν να μεγαλοποιήσουν στο μυαλό του τα προβλήματα που θα προκύψουν.
- Ενθαρρύνετε το παιδί σας να επιμείνει στις όποιες δυσκολίες συναντήσει.
- Κατανοήστε τις συναισθηματικές μεταπτώσεις, τις αβεβαιότητες και τις ιδιαιτερότητες των νέων που είναι συνηθισμένα φαινόμενα στην κρίσιμη περίοδο της εφηβείας.
- Αναθεωρήστε τους στόχους σας και προβείτε στις αναγκαίες προσαρμογές, όπου κρίνετε απαραίτητο.

Να θυμάστε ότι η σταθερότητα, η αγάπη, η στήριξη και η ευελιξία που θα δείξει η οικογένεια σε αυτή την κρίσιμη περίοδο της ζωής του εφήβου θα μειώσουν την ένταση και θα τον ενθαρρύνουν να μοιραστεί τις αγωνίες του. Γενικότερα, θα βοηθήσουν στην καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των μελών της οικογένειας.

Βασικές δεξιότητες και ικανότητες που πρέπει να αναπτύξει ένας έφηβος

Το παιδί μέσα από το σχολείο αλλά και τις διάφορες εξωσχολικές δραστηριότητες έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει βασικές δεξιότητες και ικανότητες όπως:

- Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα αλλά και σε ξένες γλώσσες.
- Βασικές μαθηματικές έννοιες προκειμένου να οργανώνει τη ζωή και την εργασία του, και να κατανοεί τα στατιστικά δεδομένα μιας μελέτης.
- Ψηφιακή γνώση και γνώσεις τεχνολογίας, όπως χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, διαδικτύου, και μέσω κοινωνικής δικτύωσης.
- Κοινωνικές δεξιότητες και ικανότητες για ομαδική εργασία, όπως η ικανότητα επικοινωνιακής επικοινωνίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα, επίδειξης ανεκτικότητας, έκφρασης και κατανόησης διαφόρων απόψεων και διαπραγμάτευσης σε κλίμα εμπιστοσύνης.
- Ανάπτυξη πρωτοβουλίας και επιχειρηματικότητας που περιλαμβάνει τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και την ανάληψη ρίσκου, καθώς και την ικανότητα σχεδιασμού προκειμένου να επιτυγχάνονται συγκεκριμένοι στόχοι.
- Προγραμματισμό και οργάνωση μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισης του χρόνου και της πληροφορίας.
- Επίλυση προβλημάτων μέσα από την ικανότητα αποτελεσματικής συνεργασίας με άλλους, και μέσα από την κριτική σκέψη στη λήψη αποφάσεων σε όλο το φάσμα της προσωπικής, κοινωνικής και κατ' επέκταση της επαγγελματικής δραστηριότητας.

Τυχαίοι παράγοντες

Κάποιες φορές, απρόβλεπτοι κοινωνικοί παράγοντες, τυχαία γεγονότα, θετικές και αρνητικές συμπτώσεις και συγκυρίες που μπορεί να συναντήσει στη ζωή του ένας άνθρωπος, μπορεί να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην επαγγελματική του σταδιοδρομία. Είναι επομένως σημαντικό, το άτομο να διαθέτει δεξιότητες προσαρμογής όπως επίσης και ευελιξία ώστε να αναγνωρίσει και να αξιοποιήσει τις τυχαίες καταστάσεις και τα αποτελέσματά τους.

Ο ρόλος του σχολείου

Το σχολείο διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των παιδιών και των εφήβων. Έχει κατά κύριο λόγο την ευθύνη να τους παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις, ούτως ώστε να αποκτήσουν τα εφόδια εκείνα που θεωρούνται προϋποθέσεις στην εκάστοτε κοινωνία τόσο για την ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο, όσο και για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Επιπλέον, έχει καθήκον να τους καλλιεργήσει εκείνες τις επιμέρους δεξιότητες που θεωρούνται στις σύγχρονες κοινωνίες απαραίτητες για την είσοδό τους στον εργασιακό στίβο.

Ο ρόλος που διαδραμάτιζε το σχολείο είχε διττό χαρακτήρα ανέκαθεν. Δεν αφορούσε μόνο στη μόρφωση, αλλά και στη διαπαιδαγώγηση των νέων. Ωστόσο στην εποχή μας, ο νέος δέχεται πολλά ερεθίσματα από διαφορετικές πηγές και, συνεπώς, η επιρροή του σχολείου στη διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών και των εφήβων έχει υποβαθμιστεί. Παρά το γεγονός ότι το σχολείο πλέον αποτελεί έναν από τους πολλούς φορείς που επηρεάζουν τα παιδιά στη διαδικασία της κοινωνικοποίησής τους, παρόλα αυτά εξακολουθεί να κατέχει έναν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική και προσωπική ανάπτυξή τους. Διά μέσου του σχολείου ένας νέος αναπτύσσει τις κοινωνικές του δεξιότητες, συναλλάσσεται με άλλα νέα άτομα, αναπτύσσει σχέσεις, καλλιεργεί το σχετιζοσθαι, τη συλλογικότητα, τη συνεργασία. Μέσα από αυτή τη διεργασία, επίσης, επέρχεται η συναισθηματική του ανάπτυξη: διαχειρίζεται τα συναισθήματά του, μαθαίνει να αντιμετωπίζει δυσκολίες και προβλήματα. Ως συνέπεια, αρχίζει να μαθαίνει τον εαυτό του και μπορεί να οδηγηθεί στην αυτογνωσία.

Παράλληλα, διαμορφώνει στάσεις και αντιλήψεις για ό,τι τον περιβάλλει. Μπορεί να υιοθετήσει ή να απορρίψει τις αξίες της κοινωνίας ή να γίνει καινοτόμος με το να κυνηγήσει νέες αξίες. Μέσα στο σχολείο οι νέοι εισάγονται σταδιακά και στα πρότυπα ζωής που επικρατούν εκτός του σχολικού πλαισίου. Κατά συνέπεια, αναπτύσσουν στόχους, οράματα και στάσεις ζωής.

Στο σχολείο τοποθετούνται τα θεμέλια για τους αυριανούς πολίτες.

Ο ρόλος του Καθηγητή Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΣΕΑ)

Ο σκοπός του Καθηγητή ΣΕΑ είναι η ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή στο σύνολό της, που αποτελεί άλλωστε και τον βασικό στόχο της εκπαίδευσής μας, και ειδικότερα η επαγγελματική ωρίμανση του νέου. Συγκεκριμένα, ο Καθηγητής ΣΕΑ βοηθά τους μαθητές:

- να γνωρίσουν τον εαυτό τους, δηλαδή να εντοπίσουν και να κατανοήσουν τα ατομικά τους χαρακτηριστικά, όπως είναι οι ικανότητες, τα ενδιαφέροντα, οι κλίσεις και οι αξίες,
- να μάθουν τρόπους εξεύρεσης πληροφοριών,
- να αποκτήσουν τις απαραίτητες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές πληροφορίες,
- να αξιοποιήσουν τις κλίσεις, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητές τους κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο,
- να προσαρμοστούν στο σχολικό και κοινωνικό τους περιβάλλον,
- να μάθουν για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων,
- να αντιμετωπίσουν προσωπικά, εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προβλήματα, και
- να αποκτήσουν επαγγελματική ωριμότητα, ώστε να προχωρήσουν σε ελεύθερες και αβίαστες προσωπικές, εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Για να επιτευχθούν τα πιο πάνω, ο Καθηγητής ΣΕΑ:

- διενεργεί προσωπικές συνεντεύξεις με μαθητές και γονείς,
- χορηγεί διαγνωστικά εργαλεία, τα οποία μέσα από διάφορα ερωτήματα διερευνούν την προσωπικότητα, τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και προσδιορίζουν τα επαγγέλματα και τις σπουδές που τους ταιριάζουν. Στόχος της χρήσης των εργαλείων αυτών είναι να βοηθήσει τους μαθητές στην αναγνώριση στοιχείων της προσωπικότητάς τους,
- καθοδηγεί τους μαθητές να αντλούν πληροφορίες για τα νομικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα από διάφορες πηγές, όπως βιβλία, περιοδικά, ενημερωτικά έντυπα, έγκυρους ιστοχώρους στο διαδίκτυο, επαγγελματικούς συνδέσμους,
- ενημερώνει τους μαθητές για εκπαιδευτικές εκθέσεις και εκθέσεις σταδιοδρομίας, που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο από διάφορους φορείς,
- οργανώνει παρουσιάσεις και διαλέξεις στον χώρο του σχολείου, και
- παραπέμπει τους μαθητές, όπου χρειάζεται, σε διάφορους φορείς για τη σωστή πληροφόρησή τους.

Συνεργασία γονιών και σχολείου

Τονίζεται ότι η Επαγγελματική Αγωγή στην ολοκληρωμένη της μορφή είναι μια μακρόχρονη διαδικασία που πρέπει να αρχίζει από νωρίς στη ζωή του ατόμου. Στην όλη προσπάθεια για επίτευξη των στόχων της Συμβουλευτικής και της Επαγγελματικής Αγωγής σημαντικό ρόλο έχει να διαδραματίσει η οικογένεια. Έτσι, η συνεργασία μεταξύ Καθηγητών ΣΕΑ, καθηγητών και γονιών είναι απαραίτητη και ουσιαστική, εφόσον γίνεται μέσα στο πλαίσιο του σεβασμού της προσωπικότητας του παιδιού και του δικαιώματος να παίρνει το ίδιο αποφάσεις που αφορούν τον εαυτό του.

Η συνεργασία μεταξύ γονιών και Καθηγητών ΣΕΑ θα πρέπει να είναι συνεχής. Μέσα από μια συνεχή και στενή συνεργασία, ο Καθηγητής ΣΕΑ μπορεί να βοηθήσει τους γονείς σε διάφορα θέματα που αντιμετωπίζει η οικογένεια σε σχέση με τον μαθητή και το σχολείο γενικότερα. Ο Καθηγητής ΣΕΑ μπορεί, επίσης, ανάλογα με τη φύση και την έκταση του προβλήματος να παραπέμπει ψυχοπαθολογικές ή και άλλες περιπτώσεις μαθητών σε άλλους ειδικούς ή Υπηρεσίες με τη σύμφωνη γνώμη του μαθητή και των γονιών του.

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ...

Η επιλογή επαγγέλματος είναι επιλογή τρόπου ζωής και πρέπει να γίνεται προσεκτικά και μεθοδικά μετά από διερεύνηση όλων των σχετικών παραμέτρων.

Σε μια συνεχώς μεταβαλλόμενη και ανταγωνιστική αγορά εργασίας το άτομο πρέπει να επαναξιολογεί τις αξίες και τις ικανότητές του στην αναζήτηση σπουδών και επαγγέλματος, ώστε να προσαρμόζεται και να ανταποκρίνεται στα καινούρια δεδομένα.

ΓΤΠ 40/2016 - 3.500 ISBN 978-9963-50-370-4
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση:
Zavallis Litho Ltd